

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 25. marraskuuta 2020
(OR. en)

13351/20
ADD 2

Toimielinten välinen asia:
2020/0340(COD)

TELECOM 227
COMPET 592
MI 521
DATAPROTECT 135
JAI 1021
CODEC 1215
IA 95

SAATE

Lähettiläjä: Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ

Saapunut: 25. marraskuuta 2020

Vastaanottaja: Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri

Kom:n asiak. nro: SWD(2020) 296 final

Asia: KOMISSION YKSIKÖIDEN VALMISTELUASIAKIRJA TIIVISTELMÄ
VAIKUTUSTENARVIOINNISTA Oheisasiakirja ehdotukseen
EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI
eurooppalaisesta datahallinnosta (datahallintosäädös)

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja SWD(2020) 296 final.

Liite: SWD(2020) 296 final

Bryssel 25.11.2020
SWD(2020) 296 final

KOMISSION YKSIKÖIDEN VALMISTELUASIAKIRJA

TIIVISTELMÄ VAIKUTUSTENARVIOINNISTA

Oheisasiakirja

ehdotukseen

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI

**eurooppalaisesta datahallinnosta
(datahallintosäädös)**

{COM(2020) 767 final} - {SEC(2020) 405 final} - {SWD(2020) 295 final}

A. Toimenpiteen tarve
Mikä on ongelma ja miksi se on ongelma EU:n tasolla?
Ongelma, johon tällä aloitteella puututaan, on se, että datan jakaminen EU:ssa on edelleen vähäistä huolimatta sen mahdollisista hyödyistä taloudelle ja yhteiskunnalle. Tähän on löydetty kolme pääasiallista syytä: – heikko luottamus datan jakamiseen; – vaikeudet, joita liittyy tietynlaisen julkisen sektorin datan uudelleenkäyttöön ja datan keräämiseen altruistisin perustein; – datan uudelleenkäytön tekniset esteet.
Mitä olisi saavutettava?
Tavoitteena on lisätä datan jakamiseen liittyvää luottamusta, vahvistaa mekanismeja, joilla parannetaan datan saatavuutta, ja poistaa datan uudelleenkäytön teknisiä esteitä. Tarkoituksena on tukea datan saatavuutta käytettäväksi taloudessa (uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämiseksi ja tehokkuuden parantamiseksi) ja yhteiskunnassa (yhteiskunnallisiin haasteisiin vastaamiseksi). Aloitteella pyritään luomaan perusta uudelle eurooppalaiselle datahallinnolle, joka tarjoaisi vaihtoehdon nykyiselle suurten teknologiayritysten alustamallille.
Mitä lisäarvoa saadaan toimenpiteen toteuttamisesta EU:n tasolla (toissijaisuusperiaate)?
Aloitteella luotavilla kaikille jäsenvaltioille yhteisillä säännöillä varmistettaisiin, että yritykset voivat hyötyä sisämarkkinoiden mittakaavasta ja tarjota tuotteitaan ja palvelujaan kaikkialla EU:ssa. Yritykset ja tutkimusorganisaatiot voisivat saada samanlaisilla ehdoilla dataa eri jäsenvaltioista.
B. Ratkaisut
Millä vaihtoehdoilla tavoitteet saavutettaisiin? Onko jokin vaihtoehto arvioitu parhaaksi? Jos ei, miksi ei?
Vaikutustenarvioinnissa keskityttiin neljään keskeiseen kysymykseen: mekanismit julkisen sektorin datan uudelleenkäytön tehostamiseksi, toimenpiteet luottamuksen lisäämiseksi datan välittäjiin, toimenpiteet data-altruismin helpottamiseksi ja eurooppalaisen mekanismin luominen hallinnon horisontaalisten näkökohtien koordinoimiseksi ja ohjaamiseksi. Kunkin kysymyksen osalta vaikutustenarvioinnissa tarkasteltiin vähemmän sitovia vaihtoehtoja, kuten ohjeita tai suosituksia, ja kahta sitovampaa mutta sääntelyintensiteetiltään erilaista oikeudellista vaihtoehtoa. Vaihtoehtoja analysoitaessa todettiin, että ei-sitovilla toimenpiteillä ei saataisi aikaan tarvittavaa luottamusta datan jakamiseen eri toiminta-aloilla. Esimerkiksi data-altruismin liittyy vahvasti kuluttajansuojan näkökulma, jonka tavoitteita olisi vaikea saavuttaa pelkästään muilla kuin sitovilla toimenpiteillä. Julkisen sektorin datan uudelleenkäytön tehostamisen osalta harkittiin sekä keskitettyä että hajautettua mallia datan uudelleenkäyttöön liittyvien kysymysten käsittelemiseksi. Niiden toimenpiteiden osalta, joiden tavoitteena on saada aikaan luottamusta datan välittäjiin, vaihtoehtoina olivat merkintä- tai sertifiointijärjestelmän vapaaehtoisuus ja pakollisuus. Data-altruismin suhteen punnittiin vapaaehtoisen sertifiointijärjestelmän ja pakollisen lupajärjestelmän vaihtoehtoja. Hallinnon horisontaalisten näkökohtien koordinoinnista ja ohjaamisesta vastaavan eurooppalaisen mekanismin perustamiseksi vaihtoehtoina olivat itsenäinen oikeudellinen elin tai asiantuntijaryhmä, jonka perustaminen annettaisiin komission tehtäväksi. Arvioinnissa tultiin siihen tulokseen, että kolmella kyseeseen tulevista aihealueista olisi parempi soveltaa alhaisempaa intensiteettiä. Data-altruismin suhteen pidettiin kuitenkin parempana korkeamman intensiteetin vaihtoehtoa, jonka mukaan pakollinen viranomaiselta saatava lupa turvaisi tarvittavan luottamuksen data-altruismin mekanismeihin. Datan välittäjien merkintöjen tai sertifiointin tapauksessa

voisi myös olla mahdollinen korkeamman intensiteetin pakollinen järjestelmä, koska sellaisella asetettaisiin selkeät säännöt Euroopan datamarkkinoilla toimimiselle ja voitaisiin lisätä luottamusta datan välittäjien palveluihin.
Mitkä ovat sidosryhmien näkemykset? Mitkä toimijat kannattavat mitäkin vaihtoehtoa?
Viranomaiset suhtautuvat myönteisesti toimiin, joilla helpotettaisiin julkisen sektorin osallistumista yhteisiin eurooppalaisiin data-avaruuksiin. Ne kannattavat datan uudelleenkäytön keskitetyn asiointipisteen järjestelmää sekä EU:n elinten vahvempaa roolia standardien priorisoinnissa. Toimialajärjestöt, pk-yritykset ja elinkeinoelämän järjestöt mukaan luettuina, korostavat standardoinnin ja yhteentoimivuuden merkitystä ja kannattavat datan välittäjien vapaaehtoista sertifiointi- tai merkintäjärjestelyä. Akateemiset laitokset ja tutkimuslaitokset kannattavat tietynlaisen julkisen sektorin datan uudelleenkäytön ja data-altruismin tehostamista. Suuri yleisö kannattaa yleistä datastrategiaa ja altruistista datan jakamista sekä sellaisten teknisten välineiden käyttöönottoa, joiden avulla ihmiset voisivat osallistua aktiivisesti datatalouteen.
C. Parhaaksi arvioidun vaihtoehdon vaikutukset
Mitkä ovat parhaaksi arvioidun vaihtoehdon hyödyt (jos parhaaksi arvioitua vaihtoehtoa ei ole, päävaihtoehtojen hyödyt)?
Parhaaksi arvioidun kokonaisuuden suora vaikutus EU:n datatalouteen olisi 7,2–10,9 miljardia euroa vuonna 2028. Lisäksi aloite kannustaisi luomaan tehokkaampia palveluja ja uusia dataan perustuvia tuotteita, tekoäly mukaan luettuna, mikä hyödyttäisi datatalouden lisäksi myös EU:n taloutta ja yhteiskuntaa kokonaisuudessaan. Se voisi esimerkiksi auttaa lisäämään valmistusteollisuuden tuottavuutta esineiden internetiä koskevan datan avulla 1,3 biljoonan euron arvolla vuoteen 2027 mennessä ja auttaa säästämään EU:n terveydenhuoltoalalla noin 120 miljardia euroa vuosittain.
Mitkä ovat parhaaksi arvioidun vaihtoehdon kustannukset (jos parhaaksi arvioitua vaihtoehtoa ei ole, päävaihtoehtojen kustannukset)?
Arvioinnissa esitetään yksityiskohtaisesti kunkin toimenpiteen kustannukset asianomaisille sidosryhmille, datan tuottajat ja uudelleenkäyttäjät mukaan luettuina. Esimerkiksi vapaaehtoisesta merkintäjärjestelmästä aiheutuisi datan välittäjille 20 000–50 000 euron kertakustannukset merkin saamiseksi.
Mitkä ovat vaikutukset pk-yrityksiin ja kilpailukykyyn?
Pk-yritykset hyötyvät helpommasta pääsystä julkisen sektorin dataan. Uusien datanvälittäjien mahdollinen asiakaspohjasta ja tuloista saatava hyöty on selvästi suurempi kuin sertifiointista tai merkinnästä aiheutuvat kustannukset.
Kohdistuuko jäsenvaltioiden budjettiin ja julkishallintoon merkittäviä vaikutuksia?
Kustannuksia aiheutuisi niille jäsenvaltioille, joilla ei vielä ole rakenteita julkisten elinten hallussa olevan datan asettamiseksi saataville. Tämä voisi merkitä keskimäärin 10,6 miljoonan euron kertaluonteisia kustannuksia jäsenvaltiota kohden ja toistuvia vuotuisia ylläpitokustannuksia noin 610 000 euron arvosta. Maksuista saatava taloudellinen hyöty ja tehokkuuden paranemisesta (joka on arvioitu 684 miljoonaksi euroksi vuodessa) saatavat säästöt olisivat kuitenkin huomattavasti suurempia kuin nämä kustannukset.
Onko toimenpiteellä muita merkittäviä vaikutuksia?
Datan parempi käyttö voi johtaa terveyden, hyvinvoinnin ja ympäristön parantumiseen, ilmastotoimien tehostumiseen ja parempaan tehokkuuteen julkisissa palveluissa. Terveydenhuoltoalalla data voi auttaa kehittämään parempia ja yksilöllisempiä hoitomuotoja. Liikkuvuuden alalla voidaan reaaliaikaisen navigoinnin ansiosta säästää yli 27 miljoonaa tuntia julkisen liikenteen käyttäjien aikaa ja autoilijoiden työvoimakustannuksia jopa 20 miljardia euroa vuodessa. Tämä vähentää liikenneonnettomuuksissa vietettyä aikaa

ja hyödyttää ympäristöä hiilidioksidipäästöjen ja ilmansaasteiden vähentyessä.

Suhteellisuusperiaate?

Aloite tarjoaa puitteet datan jakamiselle EU:ssa. Se on oikeassa suhteessa asetettuihin tavoitteisiin ja jättää liikkumavaraa lisätoimenpiteille kansallisella ja alakohtaisella tasolla.

D. Seuranta

Milloin asiaa tarkastellaan uudelleen?

Uudelleentarkastelu tehdään neljän vuoden kuluttua.